

Linnéuniversitetet

LÄRARPROGRAMMET

Tvåspråkiga elever

En undersökning om elevers inställning till sin tvåspråkighet.

Besarta Ademi

Examensarbete 15 hp
Höstterminen 2011

Handledare: Lars-Olof Valve
Institutionen för pedagogik, psykologi
och idrottsvetenskap

Linnéuniversitetet

Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap

Arbetets art: Examensarbete, 15 hp

Lärarprogrammet

Titel: Tvåspråkiga elever. En undersökning om elevers inställning till sin tvåspråkighet.

Författare: Besarta Ademi

Handledare: Lars-Olof Valve

ABSTRAKT

Syfte: Syftet med den här studien är att ta reda på hur elever med svenska som andra språk, beskriver sina erfarenheter av att vara tvåspråkiga. Syftet med studien är också att ta reda på vad fördelarna respektive nackdelarna är att vara tvåspråkig i skolan.

Metod: Undersökningsmetoden för studien är en kvalitativ metod med intervjuer av fem informanter.

Resultat: Studien visar att elevers förhållningssätt gentemot sin tvåspråkighet är positiv. Eleverna anser att kunna två språk är en fördel samt att det leder färdigheter av förståelse av andra kulturer och kunskap i andra ämnen. Att bevara modersmålet anses också något som en viktig del av elevernas inställning till sina två språk vare sig det gäller att man förstärker den genom sin omgivning eller i undervisning. Omgivningen lägger också mycket intryck på deras tvåspråkighet, där positiva fördelarna också framhävs mer genom att eleverna aktivt använder språket med familjen, vänner och i skolan.

INNEHÅLL

1	INLEDNING	1
2	SYFTE	2
2.1	Frågeställning	2
3.	TEORETISK ANKNYTNING.....	3
3.1	Definition av begreppet tvåspråkighet.....	3
3.2	Modersmålet	5
3.3	Tidigare studier gällande tvåspråkighet.....	6
3.4	Tvåspråkighet ur ett didaktiskt perspektiv.....	7
3.4.1	Lev Vygotskij	7
3.4.2	Interkulturell undervisning	8
4	MATERIAL OCH METOD	10
4.1	Undersökningsmetod	10
4.2	Urval och presentation.....	10
4.3	Genomförande och dokumentation	11
4.3.1	Analysstadiet	11
4.3.2	Etisk hänsyn.....	12
4.3.3	Validitet	12
4.3.4	Reliabilitet	13
5	RESULTAT	14
5.1	Elevers syn gentemot sin tvåspråkighet	14
5.1.1	Elevers förhållningssätt gentemot sitt modersmål	15
5.2	Elevers fördelar respektive nackdelar gentemot sin tvåspråkighet i skolan.	17
5.2.1	Omgivningens förhållningssätt gentemot elevers tvåspråkighet.	18
6	DISKUSSION	19
6.1	Sammanfattning.....	19
6.2	Diskussion	20
6.2.1	Förslag till vidare forskning	21
	REFERENSLISTA	23
	BILAGA 1	25

1 INLEDNING

Jag har under utbildningens gång under den verksamhetsförlagda utbildningen mött tvåspråkiga elever med ett annat modersmål än svenska. Mötet med dessa elever har väckt mitt intresse att undersöka tvåspråkiga elevers inställning till deras tvåspråkighet och dess påverkan på skolundervisningen. De tvåspråkiga elever som jag har mött har visat att deras inställning gentemot sin tvåspråkighet är relativt positiv samt att eleverna upplevde det något som naturligt. Användandet av två språk kunde också upplevas något generellt negativt beroende situationer.

Ämnet tvåspråkighet har sedan länge varit ett omdiskuterat ämne både nationellt och internationellt inom forskning och media. Forskningar har i olika underökningar visat och belyst konsekvenser av att vara två och flerspråkig. Även diskussioner huruvida en individ anses vara tvåspråkig är ett omdiskuterat ämne inom det här forskningsområdet.

Den här uppsatsen är ämnad att fokusera på ämnet tvåspråkighet utifrån olika perspektiv men också utifrån ett elevperspektiv. Därför är denna undersökning en empirisk studie där förhoppningsvis genom kunskap och förståelse att kunna ge en insikt av tvåspråkiga elevers syn gentemot den egna tvåspråkigheten och dens påverkan i skolundervisningen.

Vidare anser jag är viktigt att samhället likasom skolan fortsätter ha en ökad förståelse för tvåspråkighet, som förhoppningsvis genom främjande interkulturell undervisning kommer leda till en fortsatt ökad förståelse av mångkulturalitet i samhället. Vidare belyser Lpo-94 i skolans värdegrund och uppdrag det internationella perspektivet något som betydelsefull för att ge eleverna en fortsatt ökad förståelse av den kulturella mångfalden. Det är därmed relevant både för skolverksamhet och samhället att få en ökad förståelse för tvåspråkighet som leder till en fortsatt ökad god förutsättning av interkulturell undervisning i skolan. Detta kommer i sin tur leda till en ökad främjande av ett mångkulturell i samhälle.

Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt att förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser. Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet (Lpo-94, s. 6)

2 SYFTE

Syftet med den här studien är att ta reda på hur elever med ett annat modersmål än svenska, beskriver sina erfarenheter av att vara tvåspråkig i skolan. Syftet med studien är också att ta reda på vad fördelarna respektive nackdelarna är att vara tvåspråkig enligt dem. Det är en fördel som lärare att känna till faktorerna av tvåspråkiga elevers inställning till deras tvåspråkighet.

2.1 Frågeställning

Hur upplever eleverna sin tvåspråkighet?

Hur upplever elever fördelar respektive nackdelar med att vara tvåspråkig i skolan och i sin omgivning?

3. TEORETISK ANNKNYTNING

I den här delen kommer den teoretisk anknytning av ämnet tvåspråkighet att presenteras. Utvalda ämnen gällande tvåspråkighet kommer att framställas där definitionen av tvåspråkighet presenteras ur olika forskares syn på den. Därefter kommer ämnet modersmål att beskrivas och diskuteras av olika forskare för att få en förståelse av fenomenet. Slutligen kommer tidigare studier gällande tvåspråkighet att beskrivas, det sociokulturella perspektivet och den interkulturella undervisningen kommer att presenteras i form av olika forskare.

3.1 Definition av begreppet tvåspråkighet

Tvåspråkighet är ett svårtytt och komplext begrepp men kan definieras utifrån individuella och sociala aspekter (Skutnabb-Kangas, 1981., Romaine, 1995 och Grosjean, 2010.)

Tove Skutnabb-Kangas (1981) beskriver definitionen av tvåspråkighet i fyra kategorier. Kategorierna av tvåspråkighet som framställs enligt henne är följande kategorier: *ursprung*, *kompetens*, *funktion* och *attityder*.

I sin tabell fortsätter Skutnabb-Kangas med att definierar tvåspråkighet utifrån följande kategorier (se tabell 1).

Tabell 1. *Definitionen av tvåspråkighet enligt Tove Skutnabb-Kangas (1981).*

<i>ursprung</i>	<ul style="list-style-type: none"> a) har lärt sig två språk i familjen av infödd talare ända från början, b) har använt två språk parallellt som kommunikationsmedel ända från början
<i>Kompetens</i> Färdighetsnivå behärskning	<ul style="list-style-type: none"> a) behärskar två språk fullständigt, b) behärskar två språk som en (motsvarande) infödd, c) behärskar två språk lika bra, d) kan producera fullständiga meningsfulla yttranden på det andra e) har åtminstone någon kännedom om och kontroll av det andra språkets grammatiska struktur f) har kommit i kontakt med ett annat språk

<p><i>Funktion</i> Användning</p>	<p>a) använder (eller kan använda) två språk (i de flesta situationer) (i enlighet med sina egna önskemål och samhällets krav)</p>
<p><i>Attityder</i> Identitet och identifikation</p>	<p>a) identifierar sig själv som tvåspråkig/med två språk och/eller två kulturer (eller delar av dem), b) av andra identifieras som tvåspråkig/som infödd talare av två språk</p>

Den här beskrivningen visar tydligt hur tvåspråkighet används beroende hur man väljer att använda begreppet i olika situationer. Skutnabb-Kangas fortsätter med att klargöra begreppet trots att tvåspråkighet anses vara komplex och svår att definiera är forskare eniga inom forskningsområdet att tvåspråkighet innefattar individen som kan tala två eller flera språk menar Skutnabb-Kangas (a.a)

Skutnabb-Kangas (1981) fortsätter att beskriva hur forskarna inom lingvistik och psykologi fokuserar på de individuella delarna av tvåspråkighet samt hur fokuset beskrivs av individens språk kompetens. Vidare beskriver hon hur sociologerna förhåller sig till termen tvåspråkighet i samhället samt omvärldens attityd gentemot tvåspråkighet. Skutnabb-Kangas diskuterar och förhåller sig till argumentationen av att tvåspråkighet definieras utifrån olika situationer.

En annan forskare, Romaine (1995) lyfter fram Uriel Weinrieichs definition tvåspråkighet där hon anses komma överens med Weinrichs begreppsförklaring av tvåspråkighet. Detta av att när en tvåspråkig individ använder två olika språk och växlar mellan dem innebär att individen är tvåspråkig.

Vidare förtydligar Grosjean (2010) hans egen definition av tvåspråkighet och fördjupar sig i det att individer som också använder sig av två eller flera språk (eller dialekter) dagligen i deras liv är definieras även som tvåspråkiga. Nedan beskriver Grosjean (2010) sin definition av tvåspråkighet följande:

My own definition- bilinguals are those who use more or two languages (or dialects) in their everyday lives – is very similar and puts the stress on language use. (Grosjean, 2010, s. 22)

Med detta menar Grosjean (2010) att individer som använder två eller flera språk dagligen leder till att de också hamnar i kategorin för tvåspråkiga eller flerspråkiga. Vidare exemplifierar han olika individer som också anses vara tvåspråkiga. Han menar att forskare som läser och skriver på ett annat språk (men som inte talar dagligen språket utan använder i skriftliga och forskningssyfte) definieras som tvåspråkiga (a.a). Vidare exemplifierar han individer som till exempel arbetar som tolk, invandrare som försöker tala landets språk i arbetet men som inte kan stava riktigt i sitt andra språk, samt individer som talar minoritets språk hemma men använder majoritets språk i andra domäner i livet definieras även som tvåspråkiga (a.a). Grosjean (2010) påpekar också att de individer som pratar teckenspråk med andra döva och sedan använder det skriftliga formen för att kommunicera med icke

döva hamnar i kategorin för tvåspråkig. Enligt Grosjean (2010) menar han att alla dessa individer som exemplifierades ovan leder till att dem använder två eller flera språk under sitt vardagliga liv vilket innefattar att dessa individer anses vara tvåspråkiga (a.a).

3.2 Modersmålet

Enligt Skutnabb-Kangas (1981) anser hon begreppet ”modersmål” vara en mångtydlig och komplex begrepp bland forskare inom området. Därmed skildrar hon problemet utifrån sin egen teori med egen redogörelse av den. Enligt henne kommer modersmålet ursprungligen inte endast från ens ”mor” men också det språk som barnet etablerat ett regelbundet, språkligt och långvarigt kommunikation med. Nedan beskriver Skutnabb-Kangas med hjälp av sin tabell begreppet modersmål följande:

Modersmålet är det språk som man: har lärt sig först (har etablerat sina första långvariga språkliga kontakter på). Behärskar bäst. Använder bäst. Identifierar sig med. Identifieras av andra som infödd talare av. (Skutnabb-Kangas, 1981, s. 94).

Vidare menar Skutnabb-Kangas (1981) att det är viktigt att inte betrakta modersmålet som något stabilt eller som oföränderliga under människans liv. Utan istället menar hon att modersmålet (eller tvåspråkigheten) är möjligen och ofta troligen i en ständig förändring under människans liv. Hon menar att detta inte bör ses som något hot eller som en rikedom för individen så länge ändringarna inte har skett på ett negativt sätt eller har varit påtvingade utifrån men som istället avspeglar individens frivilliga val.

Skutnabb-Kangas (1981) påpekar innebörden av modersmålet där individer som behärskar och uppfattar det språk bäst förblir deras modersmål. I den här frågan påpekar Skutnabb-Kangas vidare att den här definitionen inte ger en entydig svar på frågan av vad modersmål är. Hon menar att det finns människor som kan tala bättre på ett språk i andra situationer och modersmålet i andra situationer. Där exemplifieras bland annat Tornedals finnar som talar och behärskar olika saker bäst på olika språk. Finska språket talas och beskriver man bäst i situationer som: hem, familj, känslor, religion och idrott medan svenska språket används bäst i det officiella som i skola, myndigheter (a.a).

Schechter och Cummins (2003) har i sin studie, *Multilingual education in practice. Using diversity as a resource*, kommit fram till att god förmåga att kunna använda modersmålet leder till positiv effekt på den kognitiva utvecklingen. Deras studie baseras på elever med ett annat modersmål än engelska där olika metoder användes för att stärka det engelska språket. Man använde olika metoder som matematikräkning och historiebärettelser på sitt modersmål och sedan översätta dessa på Engelska. Vidare menar de i sin undersökning att elever som utvecklar och använder modersmålet möjliggör både att man bevarar språket men också att man får en känsla av tillhörighet och identitet (a.a). I studien påpekar de hur betydelsefullt det är för tvåspråkiga barn att använda modersmålet i undervisningen.

Torpsten (2008) lyfter fram även Foucaults beskrivning av ”vi-relationen” i sin avhandling. Enligt henne kan eleven som har ett annat språk än svenska känna och ofta ses vara i klassrummet som ”den andre”, där individen ses som annorlunda och avviker från resten av gruppen. Torpsten menar vidare med den teorin att elever med

ett annat modersmål kan lätt känna sig utanför ramen där normen av vad som är vanligt och normalt i skolan och därmed bli sedd något som inadekvat och avvikande. Torpsten (2008) fortsätter med att beskriva vikten av interaktionen mellan lärare och elev som leder till att det antingen ger framgång eller misslyckande av elevens språkutveckling. Hon menar att det är framförallt lärarens organisation och inlärningsstrategier som leder till en mer effektiv lärandemiljö där eleverna känner sig accepterade av läraren och där alla har en röst i klassrummet. Torpsten menar vidare att det är då eleverna får ett stark värde av tillhörighet av ett lärande miljö och tillhörighet till samhället generellt. Vidare menar Torpsten att olika språk i samhället och mångkulturalism är mer av en tillgång i samhället än ofördelaktigt. Bevarandet av modersmålet är något som stärker individens identitet och är en viktig del av individens självförtroende (a.a).

3.3 Tidigare studier gällande tvåspråkighet

Forskningsstudier gällande två- och flerspråkighet har med tiden blivit allt mer ett intresserat forskningsområde inom lingvistik, didaktik och psykologi. Enligt Fredriksson och Wahlström (1997) beror detta på att världen blir allt mer globaliserad och internationaliserad vilket också har lett till att människor blir allt fler flerspråkiga och samhället är i behov av att få en förståelse för två och flerspråkighet. Studierna som kommer att presenteras i den här delen har i huvudsak samma relevans som uppsatsens ämne.

En studie om två- flerspråkighet har genomförts av Tore Otterup (2005). Studien är av en kvantitativ studie utförd med hjälp av enkätundersökningar som genomfördes med 179 elever i mellanstadiet. Därefter, fem år senare utförde Otterup en kvalitativ intervjustudie med åtta elever. Syftet med hans doktorsavhandling var att ta reda på flerspråkighetens olika perspektiv och reflektioner på hur flerspråkighet framstår i elevernas mångkulturella bostadsområde. I Otterups studie framgår det att eleverna talar, använder och behärskar det svenska språket bäst allt eftersom eleverna använder det svenska språket utanför hemmet, vilket är i skolan och på fritiden med kamrater. Medan modersmålet används hemma som kommunikationsmedel med föräldrarna. Otterup kommer även fram till att eleverna är medvetna om att det svenska språket är viktigt att kunna och behärska bäst eftersom den kommer att behövas användas mer ute i samhället bland annat för att integreras med andra samt för att få framtida arbeten. Det framgick även i studien att eleverna är uppväxta i ett heterogent område och att de känner sig stolta över att kunna två- eller flera språk eftersom att kommunikationen mellan individerna blir allt mer tillgängligt och de olika språken används emellan de (a.a).

En studie av Francois Grosjean (2001) menar han att barn blir tvåspråkiga då de har behovet att kommunicera med människor runtomkring sig. Individerna som barnet kommunicerar med förblir barnets inverkan av språkets växande. Vidare hävdar han i sin studie att barnet med stor sannolikhet kan återgå till att bli enspråkig när de viktiga faktorerna inte ger inflytande eller har någon betydelse längre för barnet:

... bilingualism in childhood usually occurs because of the need to communicate with those who play an important role in the child's life - parent, siblings, other family members, peers, and teachers. As long as these factors are important to the child, he or she will remain

bilingual; when they lose their importance or are removed altogether, the child will just as naturally revert to monolingualism. (Grosjean, 2001. s.179)

Skolverkets (2002) rapport *Attityder till modersmål och integration* (del 3), är en undersökning som har gjorts av hur elevers inställning till modersmålstöd från förskolan och modersmålundervisning för grund- och gymnasieskolan framställs i rapporten. Undersökningen innehåller kvalitativa gruppintervjuer med barn, elever, föräldrar och skoledare. Syftet med rapporten var att ta reda på hur tvåspråkiga elevers inställning och deras omgivning på skolan ställer sig vid frågan av modersmålundervisning. Undersökningen redovisade att stöd i modersmålsundervisning leder till att barn och elever personlighet utvecklas samt att självkänslan stärks. Detta är ett steg för att individens egen kultur stärks genom modersmålundervisning och att olika kulturer får kontakt med varandra via eleverna. Positiva delar av modersmålundervisning framkom i rapporten men det framkom även negativa delar som diskuteras i Skolverket. Några av dessa är att grupperna i modersmålundervisning och modersmålstöd har ökat kraftigt med åren där av kvaliteten av undervisningen och lärarnas behörighet är en del av bristerna som har uppstått. I och med detta kan det uppfattas negativt av andra som att modersmålundervisningen inte respekteras lika mycket som andra ämnen. Skolverket visar i sin undersökning att samhället ställer olika status på språk vilket är viktigt att visa för tvåspråkiga elever att modersmålundervisning leder till elevens självkänsla och stärka deras kulturella identitet. Detta leder till att barn och elever får kulturkompetens genom stärkandet av identitetskänslan (a.a).

3.4 Tvåspråkighet ur ett didaktiskt perspektiv

I den här delen kommer tvåspråkighet att diskuteras utifrån det didaktiska perspektivet. Den sociokulturella teorin av Lev Vygotskij kommer att presenteras då den kopplas ihop med tvåspråkiga elevers omgivning och dens betydelse för dem. Därefter kommer den interkulturella undervisningen att presenteras utifrån forskarnas syn på tvåspråkiga elever.

3.4.1 Lev Vygotskij

Lev Vygotskij var en rysk forskare och pedagog vars teorier blev förbjudna i den dåvarande styrda Sovjetunionen. Hans idéer och teorier blev omdiskuterade under 1960-talet där han ansåg att barn lär sig bäst i interaktion med andra personer (Lindqvist, 1999). Vidare menar Vygotskij (1978), att barn är beroende av omgivningen och mindre av den individuella processen.

Vygotskij (1978) menar i sin teori att de sociala faktorerna utgör grunden och är avgörande för individens lärande och utveckling. Det finns en skillnad mellan vad barnet klarar av självständigt eller vad barnet klarar av med en vuxens hjälp detta kallade han för den närmaste utvecklingszonen (även kallad den proximala zonen). Vidare påpekar han i teorin att det som barnet klarar av för tillfället med en vuxens hjälp kommer barnet därefter att klara av imorgon att göra på egen hand (a.a). Här

menar han att den vuxnes rationella värld som kallas vetenskapliga värld möter barnets dito och därmed kan barnet lösa uppgiften med en vuxens hjälp då möjligheten finns att barnet i framtiden löser uppgiften självständigt. Vidare menar han att samspelet mellan barnet och den vuxne är en fördel av utveckling och lärande och samtidigt ges möjligheten för barnet att lösa och klara uppgifterna självständigt. Genom detta samspel har varje individ en möjlighet att bidra till en aktiv lärandeprocess (a.a).

Vygotskij (1978) menar även att lärandet sker utifrån individen själv därmed kan individen anknyta sina egna erfarenheter till nya intryck av verkligheten. Det vill säga att all inläring som individen utsätts för dagligen är knuten till samspel med andra individer (a.a).

Vidare i sin teori menar han att eleverna bör reflektera och reagera över allt som kommer som input i deras lärande och bör därmed inte vara passiva i undervisningen, annars menar han att lärande förblir falsk kunskap (a.a.). Istället bör eleverna ha en aktiv lärande miljö i klassrummet där de utvecklar sig i samspel med varandra (a.a).

3.4.2 Interkulturell undervisning

Enligt Nationalencyklopedins (www.ne.se) beskrivning av interkultur är människor som möter varandra med olika språk och kulturer kommunicerar med varandra uppstår det processer som skapas med varandra.

Fredriksson och Wahlström (1997) påpekar att det finns viktiga skäl för att en interkulturell undervisning ska ingå i skolan. Dessa argument är bland annat på grund av internationaliseringen, som innebär att människor från olika länder får allt mer kontakt med varandra vilket gör att Sverige, liksom andra länder till ett mångkulturellt samhälle. Vidare beskriver Fredriksson och Wahlström den interkulturella undervisningen i fyra olika dimensioner. Dessa dimensioner är att undervisning bör ske om kulturmöten, tolerans och respekt samt att undervisning om mänskliga rättigheter bör omfattas i undervisningen. Andraspråksundervisning, modersspråksundervisning och undervisning i främmande språk anser forskarna är väsentliga och essentiella för den interkulturella undervisningen i skolan. Forskarnas nämnda dimensioner av en interkulturell undervisning anses vara nödvändiga för den mångkulturella skolan som är ett faktum i dagens multietniska samhälle (a.a). Vidare nämner Fredriksson och Wahlström även de faror som kan uppstå där olika kulturer möter varandra. Etniska och sociala konflikter kan uppstå mellan individer som har olika värderingar och bakgrunder (a.a).

Axelsson (1999) menar i sin underökning att när elever med olika erfarenheter och värderingar möts stärks deras förhållningssätt och den egna kulturnormen. Vidare menar Axelsson att elevernas bakgrunder stärks genom att skolan och samhället bekräftar och värderar deras kunskaper och bakgrunder därmed leder detta att eleverna känner allt mer samhörighet med skolan och samhället i sig. Därmed ökar elevernas empati, solidaritet för andra människor med andra kulturer och minoritetsgrupper (a.a).

Enligt Pirjo Lahdenperä (2004) uppkom den interkulturella undervisningen i Sverige under Europarådets projekt för interkulturell undervisning i skolan. Projektet kallades för "Training Of Teachers Responsible For The Education Of Migrant Workers' Children". Syftet med det här projektet var att förena Europas gränser

genom integration mellan länderna samt för att människor ska få ha en bättre kommunikation mellan varandra. UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) har utfört rekommendationer som bygger den interkulturella pedagogiken som vi följer upp. Det främsta målet är att det mångkulturella samhället förblir jämlikt, social rättvis samt respekt och tolerans mellan människor. Vidare skriver Lahdenperä att med anledning av den mångkulturella utvecklingen uppstod ett förslag genom en statlig utredning 1983, där pedagoger skulle utbilda sig när det gällde interkulturellt tänkande samt frågor angående flykting/invandrar skulle diskuteras och behandlas. Vidare skulle det interkulturella undervisningen präglade all undervisning (a.a).

4 MATERIAL OCH METOD

4.1 Undersökningsmetod

Enligt Nylén (2005) är kvalitativ data-undersökning mest lämpligast för framställningsstrategier av empiriredovisning. Därmed är den uppsatsens metod en empiriundersökning utförd i kvalitativa intervjuer med fem informanter. Nylén nämner även den unika konversationen som uppstår i en kvalitativ intervjuform, vilket är en förutsättning för den här studien där genom ett frågeformulär ger möjligheten för ett unikt sätt att ta reda på uppsatsens frågeställningar. Enligt Eliassons (2006) beskrivning av skillnaden mellan en kvalitativ och kvantitativa metod, är att kvalitativa metoder fördjupar sig i sådant som går att beskriva med siffror i en undersökning, medan kvalitativa metoder fördjupar sig i kunskap som går att beskriva med ord. De vanligaste metoderna i kvalitativ forskning är genom observationer eller intervjuer (a.a). Därmed är den kvalitativa metoden lämpad för den här studiens frågeställningar där undersökningsmetoden var att intervjua fem informanter i åldrarna 15-18 år gamla. Vidare nämner Eliasson att den kvalitativa metoden uppnås kunskap genom att gå in på djupet av ämnet för att söka sammanhang i sina frågor. I och med detta är ett frågeformulär välarbetad och förberedd för informanterna som författaren till den här uppsatsen har förberett i förväg (se Bilaga 1).

Intervjuerna är dokumenterade genom inspelningar men är även avskrivna från inspelningarna som är utformad av transkribering. En fördel med att spela in intervjuerna är att det blir möjligt att citera den intervjuade ordagrant, vilket lämpar sig i den här undersökningen. Dessutom är fördelen att kunna gå tillbaka till inspelningen när det är oklart vad som egentligen sagts av den intervjuade (a.a).

Nackdelen med den här formen av metod är att transkriberingen tar tid att skriva ut intervjuerna vilket också kräver mycket tid av förberedelse. Det är också på tal om tidsbrist när det kommer gäller att utföra en transkribering av alla intervjuer. Det gäller istället att utförandet av arbetet är ständigt strukturerad och organiserad inför kvalitativa intervjuer som undersökningsmetod i en uppsats.

4.2 Urval och presentation

Kriterierna i urvalsprocessen för den här undersökningen är att intervjua elever med svenska som andraspråk. Eleverna är mellan 15-18 år gamla och går i olika skolor, där bland annat under min vistelse tid av den verksamhetsförlagda utbildningen har funnit i kontakt med eleverna. Enligt Nylén (2005) är en av dem mest grundläggande tanken i en intervjuform är att komma så nära informantens sätt att tänka som möjligt. Därmed är kontakten med eleverna ett sätt för dem att känna sig trygg samt avslappnad under intervjusituationen. Samtliga elever talar två språk och uppfyller därmed de krav som ställs av Skutnabb-Kangas (1981) definition av tvåspråkighet som jag har anslutit till (se avsnitt 3.2).

Undersökningen redogörs av tre flickor och två pojkar där deras syn på sin tvåspråkighet framställs. Tabell 1 visar elevernas fiktiva namn, språk, samt deras vistelse tid i Sverige. Tabellen sammanfattar informanternas bakgrundsdata för att ge en klarare bild av resultatundersökningen.

Tabell 1 Bakgrundsfakta över informanter av tvåspråkiga elever.

<i>Informant</i>	<i>Kön</i>	<i>Språk</i>	<i>Vistelsetid i Sverige</i>
Mirjana	F	Albanska, Svenska	Född i Sverige
Ariana	F	Albanska, Svenska	Född i Sverige
Anela	F	Bosniska, Svenska	13 år
Admir	P	Persiska, Svenska	Född i Sverige
Samir	P	Arabiska, Svenska	11 år

Tabellen ovan visar att det finns tre flickor och två pojkar. Tabellen utvisar också att två av informanterna har samma modermål, Albanska medan de tre andra informanterna talar olika modermål som är Bosniska, Persiska och Arabiska. Det framkommer också att tre av informanterna är födda i Sverige och två är födda utomlands. De två utlandsfödda informanterna har vistats i Sverige i 13 och respektive 11 år. De två informanter som är födda utomlands har tidigare ingen skolbakgrund i ursprungslandet.

4.3 Genomförande och dokumentation

Vid samtalsintervjuerna närvarade en informant och intervjutiden varade under ca 15 minuter som dokumenterades med hjälp av ljudinspelning som finns hos författaren. Ljudinspelningarna dokumenterades även med transkribering av samtliga intervjuer som utgör ca 14 sidor. De genomförande intervjuerna ägde plats i informanternas respektive skola och fritidsgård vilket var en bekväm plats både för de intervjuade och för mig som intervjuare.

4.3.1 Analysstadiet

I fallbeskrivningar kan det vara nödvändigt att sammanfatta intervjun men man kan även välja att sammanfatta delar av intervjun (Nylén, 2005). I resultatredovisningen har respondenternas intervjusvar sammanfattas utifrån studiens frågeställningar. Nylén anser också att empiriredovisningen består av en sammanfattning av data, som är strukturerade under specifika teman eller kategorier. Frågeformulären (se bilaga 1) som har används under intervjusamtalen är underlag för den här studiens undersökning för att förmedla en tydlig och fullödig bild av studiens verklighet.

Nylén beskriver att empirins röst ska återspegla beskrivningarna som ges av informanterna och menar att målet med empiriredovisning är att förmedla kunskap

om den studerande verkligheten till läsaren bl.a. genom att flitigt använda citat. I resultatredovisningen är respondenternas intervju svar redovisade med avskrivna citat under två kategorier (*Elevens syn gentemot sin tvåspråkighet och Elevens fördelar respektive nackdelar gentemot sin tvåspråkighet i skolan*).

Citaten används för trovärdighetens skull, för att ge kunskap samt för att ge en klarare bild av verkligheten till läsaren. Med tanke på uppsatsens syfte och frågeställningar har jag valt att noggrant studera samtalen och därmed valt att skriva ner de mest relevanta delar av samtalen. De avskrivna citaten är spontana och kan därmed ses som felaktiga i skrift.

Linell (1978) anser att individer som talar spontant förkortas de språkliga meningsuppbyggnaderna. Det innebär att individen inte planerar sitt språkliga yttrande och därmed blir det spontana talet löst sammanbundna satser och fraser istället för välstrukturerade meningar. Det är också vanligt med avbrott under en mening som inte försvårar kommunikationen i verkligheten men som skriftligt kan det anses som felaktigt under talets språkliga konstruktioner vilket också förekommer i resultatredovisningen.

4.3.2 Etisk hänsyn

Eliasson (2006) påpekar att innan en intervju ska spelas in bör den intervjuade lämna in sitt samtycke. Han påpekar även att det är viktigt att den intervjuade ställer sig till att bli citerad från intervjun. Samtliga informanter i den här undersökningen har gett sitt samtycke till en inspelad intervjuform samt där citeringar kommer att vara en del av arbetets metod. Informanterna är även medvetna om att de medverkar i en undersökning om elevers tvåspråkighet samt vad studiens syfte och metod går ut på. Vidare påpekar Eliasson att det även är viktigt när intervjun är utskrivna vilket kan det vara bra att låta den intervjuade kunna få ta del av transkriberingen för att undvika eventuella missförstånd. Anonymitet är också något som bör nämnas för den intervjuade, då den har rätt att vara det i undersökningssyfte. Detta påpekar Eliasson att den intervjuade kan betecknas med exempelvis: yrke, kön och ålder. I den här undersökningen kommer de intervjuades äkta namn inte att framställas i undersökningen utan fiktiva namn kommer att presentera eleverna med deras rätta ålder, för att inte avslöja deras identitet.

4.3.3 Validitet

Vidare påpekar Eliasson (2006) är upp till intervjuaren att bestämma hur strukturerad intervjun bör vara med informanten. Enligt Eliasson finns det olika strukturer på intervjuer som framställs. Ju mer *strukturerad* intervjun är, desto mer aktiv brukar den intervjuade vara i en intervjusituation. En *ostrukturerad intervju* liknar ett vanligt samtal mellan intervjuaren och den intervjuade där en endast fråga brukar vara användbar intervjuform. Exempel på en sådan *ostrukturerad intervjuform* brukar vara livshistorierintervjuer som ger en djupare världsbild och den egna uppfattningen om hur saker och ting förhåller sig, detta frågas tills ämnet är uttömt.

Därför är en *strukturerad intervjuform* lämplig för den här undersökningen där intervjuaren frågar så långt som informanten medger. Vidare skriver Eliasson att man dock bör vara försiktigt med att ha inverkan på frågorna när man intervjuar. Under tiden som de intervjuade har fått frågorna ställda, har det varit viktigt i den här undersökningen att respektera deras pauser då den intervjuade har i vissa avseenden tänkt igenom vissa frågor. Det är alltså viktigt att den intervjuade kommer till tals så naturligt som möjligt vilket är grunden för en trovärdig undersökning som också är viktigt för validiteten och reliabiliteten i uppsatsen (a.a).

4.3.4 Reliabilitet

Nylén (2005) nämner även vikten av studiens reliabilitet, där den som utför intervjun bör undvika att påverka den intervjuade under samtalet. Vidare menar hon att frågor som ställs till respondenten bör intervjuaren också respektera när respondenten börjar fundera över en fråga, samt att vänta tills respondenten har sagt sin mening i frågan som ställts vilket också förekom under intervjuerna i den här undersökningen. Frågorna bör även komma upp under intervjun på ett naturligt sätt som möjligt samt ställa frågorna på ett neutralt sätt som möjligt för ett genuint svar i undersökningen (Eliasson, 2006). Risken är då stort att respondenten i fråga anpassar svaren utifrån den som intervjuar. På så vis kan respondenten försöka att svara med intervjuarens gemensamma uppfattning. Dessa tankar och idéer har varit till grund när intervjuerna har utförts med respondenterna. Allt för att studien ska vara så pålitlig och där respondenternas svar av deras inställning gentemot sin tvåspråkighet har varit syftet att undersöka.

5 RESULTAT

Studiens undersökning framställer resultaten av uppsatsen syfte och frågeställningar. Syftet med den här studien är att ta reda på hur elever med svenska som andra språk, beskriver sina erfarenheter av att vara tvåspråkiga. Syftet är också att ta reda på vad fördelarna respektive nackdelarna är att vara tvåspråkig i skolan.

5.1 Elevens syn gentemot sin tvåspråkighet.

Det framgår i intervju svaren att 4 av 5 informanter anser sig behärska det svenska språket bättre än sitt modersmål. Nedan följer ett exempel från intervju svaren från en informant, i detta fall Ariana som uttrycker sig så här:

[1]

Ariana: Jag tycker jag kan lite bättre svenska än modersmålet. Albanska känner jag mig ansträngande än när jag talar svenska.

Exemplet ovan sammanfattar de övriga tre informanternas svar. Generellt var svaren korta och eleverna uttryckte klart och tydligt att svenska språket behärskades bättre än modersmålet.

Medan den ende informanter som ansåg sig kunna behärska modersmålet bättre än det svenska språket uttryckte sig följande. Nedan följer ett citat från Samir som formulerade sig på följande sätt:

[2]

Samir: Jag tror jag pratar arabiska bäst.. jag känner mig mer hemma när jag pratar arabiska.. svenska också men ibland kan man glömma något ord eller kommer inte fram vad man vill säga..

Exemplet ovan visar att 1 av 5 informanter behärskar modersmålet bättre än sitt andra språk och beskriver sin syn gentemot sin tvåspråkighet. Samir uttrycker sig att talandet av modersmålet får honom att känna sig hemma och därmed blir modersmålet enklare att använda.

Vidare i undersökningen framgår det även att tvåspråkighet ger förståelse av andra kulturer. Samtliga informanter uttrycker sig en samhörighet med kulturen av sitt modersmål där de svarar i olika frågor som ställs till dem under intervjun. Nedan beskriver exemplet som sammanfattar elevernas gemensamma uttryck när de väljer att beskriva deras känslomässiga inställning till sina två språk och kulturer, i det här fallet Amir:

[3]

Amir: Ja.. absolut. Jag hade inte haft den kulturen som persiskan har gett mig..det hade varit tråkigt att bara kunna ett språk.. språket identifierar mig med kulturen väldigt mycket.

Exempel [3] visar en sammanfattning av hur samtliga informanter identifierar sig med sina olika kulturer och gör där också jämförelser av kulturena.

Vidare i undersökningen framgår det att samtliga informanter uttrycker positivt känslor gällande tvåspråkighet. Deras positiva förhållningssätt gentemot den egna tvåspråkigheten styrks av följande elever som de besvarar i olika frågor under intervjusamtalen:

[4]

Anela: Ja det tror jag nog.. ju fler språk man kan desto fler förstår man andra kulturer och andra traditioner.. eftersom bosniskan är ett språk i Balkan så kan jag mer förstå... kulturer och fler personer.. hur de tänker och hur de vill uttrycka sig.

Ovan beskriver Anela den fördelen och styrkan som finns med att vara tvåspråkig. Hon beskriver vidare sin attityd gentemot sin tvåspråkighet något som positivt samt en ökad förståelse av andra kulturer.

Vidare i undersökningen framgår det att samtliga informanter uttrycker stolthet gentemot sin tvåspråkighet och anser det vara en positiv fenomen där användandet av olika språk ger möjligheten att variera och växla mellan olika språk med olika och fler människor. Nedan följer ett exempel som visar hur Anela förhåller sig till det:

[5]

Anela: Att man kan variera.. det som blir lättast att få fram.. om jag är med en bosnisk kompis så blir det lättare att säga vissa ord på bosniska och svenska och blir det lättare så säger vi det och säger vi vissa ord på bosniska så pratar vi bosniska.

Exemplet ovan visar hur Anela är medveten om att växla mellan två språk med olika människor som hon möter i sin vardag vilket medföljer att hon känner att hon kan variera språken utifrån olika situationer och med olika individer i omgivningen.

Sammanfattningsvis i undersökningen av elevens inställning gentemot sin tvåspråkighet framgår det i resultatet att informanterna uttryckte sig gällande sin tvåspråkighet något positivt och mer fördelaktigt med att vara tvåspråkig. Det framgår även att eleverna ser sin tvåspråkighet möjligheten till förståelse för andra kulturer. Majoriteten av samtliga elever anser att de behärskar det svenska språket bäst.

5.1.1 Elevens förhållningssätt gentemot sitt modersmål.

Vidare i undersökningen framgick det även att informanterna bevarade och stärkte sitt modersmål genom familj och vänner och modersmålsundervisning. Följande citat sammanfattar informanternas gemensamma svar i frågan gällande med vilka och varför de valde att tala sitt modersmål:

[6]

Mirjana: Ja, hemma talar jag albanska. Oftast så brukar jag prata med mina föräldrar och med mina syskon, mindre syskon. Varför jag väljer att prata det hemma är för att mina föräldrar tycker att det är viktigt och jag tycker att det är viktigt att tala det språk, det bara känns så.

När frågan ställdes hur informanterna gör för att bevara sitt modersmål beskriver Ariana följande som sammanfattar elevernas gemensamma svar:

[7]

Ariana: Modersmålet lär jag mig genom mina föräldrar och mina syskon och vi är en stor familj.. jag sjunger och lyssnar på väldigt mycket albanska, läser också i skolan gör vi..

En allmängiltig uppfattning av samtliga informanter ansåg dem att de bevarade sitt modersmål genom att tala det hemma med föräldrarna, syskonen samt genom deras vänner. Det ansågs inte att det endast var viktigt för föräldrarna men också för dem själva för att kunna utveckla sina språkkunskaper.

När frågan om att bevara sitt modersmål genom modersmålsundervisning ansåg 2 av 5 informanter något som mindre viktigt. Nedan följer två citat som styrker detta påstående:

[8]

Samir: Inte nu längre.. men när jag var liten vi hade.. jag lärde inte mig så mycket jag lärde mig hemma..//

Ovan visar att informanten bevarar sitt språk hemma och med familjen, vilket anses att kommunikationen i vardagen är mer viktig än det skriftliga och avancerade möjligheten av användandet av modersmålet.

[9]

Amir: Det finns men jag går inte.. jag gick när jag var yngre.. Det var lite jobbigt ibland.. för mycket läxor.. jag var inte bra på att skriva och vi skrev väldigt mycket så det blev lite jobbigt ibland.

Ovan beskriver informanten de brister som förekommer med modersmålsundervisning. De formulerar det som att det tar mycket kraft ifrån dem och menar att det är viktigt att man talar på standard nivå som med vänner och familj och att modersmålsundervisningen i skol inte är nödvändigtvis enligt dem.

Nedan styrker påståendet av de informanter som anser bevarandet på sitt modersmål styrks genom modersmålsundervisning i skolan.

[10]

Mirjana: Jag har modersmålsundervisning. Det var faktiskt ett av mina krav i skolan... jag tycker att det är jättebra. Det är jätte viktigt att kunna båda språken. Vad vi brukar göra är att läsa, alltså det är lite som Svenska lektioner...//

De 3 av 5 informanterna beskriver vikten av att ha modersmålsundervisning. Det framgår även i svaren att de tycker det är viktigt att bevara de två språken och att stärka dem för fortsatta goda språkkunskaper.

Sammanfattningsvis visar resultatet att elevens förhållningssätt gentemot sitt modersmål är bevarandet av den genom familj, vänner och i skolan. Eleverna uttrycker olika känslor gällande modersmålsundervisningen då det framgick att de generellt tyckte att det var viktigt att ha det i skolan. Bland två elever diskuterades även deras personliga nackdelar med att ha det.

5.2 Elevens fördelar respektive nackdelar gentemot sin tvåspråkighet i skolan.

Resultatet av frågan gällande fördelar respektive nackdelar med att vara tvåspråkig upplever informanter generellt något som mest fördelaktigt med att kunna två språk.

Möjlighet av att kunna och använda sina två olika språk i skolan och i skolundervisningen är ses som en god fördel av informanterna. Nedan styrks påståendet av samtliga informanter där specifika fördelar som berör deras skolundervisning.

[11]

Mirjana: Ja det har hjälpt mig, eftersom jag kan lära in mig flera språk, jag har lättare att lära mig andra språk, det är nog en av anledningarna att jag kan flera språk.

Exemplet ovan visar att informanten använder sitt modersmål för att stärka sina andra språk i undervisningen. Informanterna uttrycker att språken som de redan kan leder till lärandet av nya språk blir lättare och effektivare att lära sig. Informanterna uttrycker även att tvåspråkigheten hjälper de att utvecklas i andra ämnen i skolan. Informanterna menar att de tänker och ser saker i andra perspektiv och kan därmed relatera till lärandet i undervisningen. Nedan kommer en sammanfattande svar gällande fördelarna med att kunna ett annat språk i skolan:

Samir: Till exempel på matematik tänker jag bättre på arabiska.. men.. jag tror jag skriver lite bättre på svenska..

Här beskriver Samir de fördelar som finns med att han kan sitt modersmål och sitt andra språk. Det framkommer av informanterna att olika ämnen i skolan blir lättare att relatera med de olika språk som informanterna kan. De anser att det hjälper dem för en mer effektivare inläring vad gäller skolämnena.

Enligt undersökningen framgår det också att informanterna upplever några få nackdelar med att vara tvåspråkig i skolan. Nedan följer exemplet av Mirjana och Anela som uttryckte sig följande:

[12]

Mirjana: Ja alltså, det kan bero på uttalet när man pratar svenska, men visst man kan ju höra ibland att jag inte är svensk. De andra använder mer svenska uttryck eller så har de andra betoningar, det är någonting som man är på grund av att man är tvåspråkig... man pratar lite annorlunda..//

Informanten uttrycker att uttalet och betoningar på det andra språket gör så att man blir svagare i språket. Det identifierar informanten vidare med att den tillhör en annan kultur av samhället.

[13]

Anela: Ibland blandar man, man börjar på svenska och slutar på bosniska. Det vore bättre om man inte blandade.

Informanten beskriver ovan att hon har en tendens av att lätt blanda språken när man talar tillsammans med någon annan i hennes omgivning som delar ett gemensamt språk. Hon menar att det vore bättre att inte blanda och tala det språket som man tänkt sig från början för ett lyckat språkresultat och kunskap.

5.2.1 Omgivningens förhållningssätt gentemot elevens tvåspråkighet.

En generell uppfattning från samtliga informanternas omgivning är att de uppfattar informanternas tvåspråkighet som positivt och fördelaktigt med att kunna flera språk. Det framkommer att alla informanter i studien hävdar att de uppmuntras av omgivningen som familj, vänner och lärare att utveckla sina språkkunskaper. Exempelen nedan presenterar ett gemensamt svar från samtliga informanter av omgivningens syn gentemot deras tvåspråkighet:

[14]

Anela: Jag tror att alla ser det som en fördel. Ju mer man kan desto bättre. Ju mer förstår man andra..lärarna tycker att man är duktigt.

Ovan beskriver Anela att hennes omgivning ser på kunnandet och användandet av hennes två språk endast som positivt. Detta är något som upplevs av övriga informanter där kunnandet av tvåspråk är en skicklighet och något som andra i deras omgivning värdesätter mycket.

Två andra informanter beskriver att deras omgivning relaterar deras tvåspråkighet med tillhörandet av en annan eller en annorlunda kultur.

[15]

Ariana: Ja det gör jag och ja det gör dem i och med att jag har ett utländsk utseende.

Här beskriver informanten i ett intervju svar att andra i hennes omgivning identifierar henne som tvåspråkig utifrån hennes utseende. En annan informant uttrycker att andra i hans omgivning identifierar honom med att vara tvåspråkig och att ha ett annat ursprung.

[16]

Samir: Ja, jag tror det. Hur andra identifierar mig? Ja.. jag vet inte.. att jag har ett annat ursprung..//

Detta framställs inte som något negativt av informanterna men det visar att det är lätt av omgivningen och samhället att koppla ihop tvåspråkiga individer med att de tillhör en annan kultur och ursprung än majoriteten i samhället.

6 DISKUSSION

I kapitlet nedan kommer en sammanfattning av uppsatsens innehåll att presenteras i korta drag därefter kommer tidigare studiers och olika forskares förhållningssätt gentemot tvåspråkighet och modersmål att diskuteras. Därefter kommer studiens tillförlitlighet att diskuteras utifrån olika teorier forskning som har gjorts gällande fenomenet tvåspråkighet.

6.1 Sammanfattning

I uppsatsen redogörs en undersökning av tvåspråkiga elevers förhållningssätt gentemot sin tvåspråkighet. De övergripande frågorna för studiens undersökning är: Hur upplever eleverna sin tvåspråkighet samt hur de upplever fördelar respektive nackdelar med att vara tvåspråkig i skolan?

I undersökningen förhåller sig fem informanter varav tre flickor och två pojkar. Undersökningsmetoden för studien användes en kvalitativ metod med inspelning av intervjuerna.

Generellt visar studien att elevers förhållningssätt gentemot sin tvåspråkighet positiv. Eleverna anser att kunna två språk är en fördel samt att det leder färdigheter av förståelse av andra kulturer och kunskap i andra ämnen. Att bevara modersmålet anses också något som en viktig del av elevernas inställning till sina språk vare sig det gäller att man förstärker den genom sin omgivning eller undervisning. Omgivningen lägger också mycket intryck på deras tvåspråkighet, där positiva fördelarna också framhävs mer genom att eleverna aktivt använder språket med familj, vänner och i skolan.

Innan nästa del i kapitel av diskussionen, vill jag påpeka att det finns mycket forskning inom ämnet tvåspråkighet och det saknas en allmängiltig definition av tvåspråkighet gemensamt av alla forskare.

6.2 Diskussion

Det framgår i undersökningen att eleverna använder sig av de olika språken i olika aspekter och växlar flitigt mellan modersmålet och det svenska språket. Eleverna talar flitigt båda språken men anses kunna behärska det svenska språket bättre i olika situationer se exempel [5], [6] och [7]. Det framkommer också att modersmålet talas mer i hemmet, bland familj och vänner och det svenska språket växlas till användning av utanför hemmet som skola och samhället se exempel Enligt Romaine (1995) när en individ använder två språk och växlar mellan dem innebär att individen är tvåspråkig. Begreppsförklaringen kopplar elevernas tvåspråkighet där grundsynen av tvåspråkighet visar tydligt ett samband med elevernas omväxling av de olika språken. Enligt Skutnabb-Kangas (1981) tabell är tvåspråkighet beskriven i fyra olika kategorier. Kategorierna av tvåspråkighet som framställs enligt henne är följande: *ursprung*, *kompetens*, *funktion* och *attityder*. Hon menar utifrån dessa kategorier används de olika språken i olika situationer. I samband med hennes definition kunde eleverna möjligen relateras och karaktäriseras i alla eller i stora delar av den. I och med att en allmängiltig definition inte har framställs av tvåspråkighet, framställer Skutnabb-Kangas en god förutsättning för en mer förståelig och tydlig teori av det komplex ämnet.

Det framgår i undersökningen att 4 av 5 elever behärskar det svenska språket bättre än modersmålet se exempel [1] och [2]. Enligt Skutnabb-Kangas (1981) att fallet inte alltid behöver vara så. Hon menar att det finns människor som kan tala bättre på ett språk i andra situationer och modersmålet i andra situationer. Med stöd av hennes förklaring kopplas detta med elevernas bättre behärskning av det svenska än modersmålet. I Otterups studie framgår det att eleverna talar, använder och behärskar det svenska språket bäst allt eftersom eleverna använder det svenska språket utanför hemmet, vilket är i skolan och på fritiden med kamrater, medan modersmålet används hemma som kommunikationsmedel med föräldrarna. Detta menar Otterup är en del till varför eleverna talar bättre det svenska språket bättre än modersmålet. Han menar att detta är på grund av att de är medvetna om att det svenska språket är viktigt att kunna och behärska bäst allt eftersom det kommer att behövas samt att vara mer i användning ute i samhället för att klara sig och för framtida arbeten.

I uppsatsens undersökning framgick det också att eleverna hade en positiv inställning gentemot sin egen tvåspråkighet se exempel [3] och [4]. Fördelarna med att tala språken är möjligheten att kommunicera med fler individer samt att de kände samhörighet med sin kultur och mer förståelse av andra kulturer allt på grund av att de talar flera språk. I Otterups studie framgår det även där att eleverna känner sig stolta över att kunna två- eller flera språk vilket också visar att eleverna är uppväxta i ett heterogent område. Vidare menar Torpsten att olika språk i samhället och mångkulturalism är mer av en tillgång i samhället än en något negativt.

Det framgår även undersökningen att eleverna tycker att det är viktigt att bevara de två språken och att stärka dem för fortsatta goda språkkunskaper. Modersmålet anses vara en primär del av elevernas liv där en känsla av identitet av kulturen belystes se exempel [8], [9], [10] och [11].

Schechter och Cummins (2003, s 44) har i sin studie, kommit fram till i sin undersökning att elever som utvecklar och använder modersmålet möjliggör både att man bevarar språket men också att man får en känsla av tillhörighet och identitet. I uppsatsens undersökning framgick det att dem elever som stärkte sitt modermål genom modersmålundervisning menade också det inte endast gav positiva effekter av lärandet där bland annat i andra ämnen också identitetskänslan förstärktes hos eleverna. Torpsten (2008) menar vidare att det är då eleverna får ett stark värde av tillhörighet av ett lärande miljö och tillhörighet till samhället generellt. Skolverket (2002) visar i sin undersökning att modersmålundervisning leder till elevens självkänsla och stärka deras kulturella identitet. Detta leder till att barn och elever får kulturkompetens genom stärkandet av identitetskänslan. Eleverna uttryckte sig generellt att lärandet av modersmålet uppstod med hjälp av föräldrarna samt med hjälp av modermåls undervisning.

Den generella uppfattningen som framgick i uppsatsens undersökning, från elevers omgivning, ansågs vara mesta som positivt och fördelaktigt med att kunna flera språk. Det framkommer att alla informanter i studien hävdar att de uppmuntras av omgivningen som familj, vänner och lärare att utveckla sina språkkunskaper se exempel 15. Vidare hävdar Vygotskij (1978) i sin teori att de sociala faktorerna utgör grunden och är avgörande för individens lärande och utveckling. Detta visar att i undersökningen att elevers omgivning är en del faktorn till av elevers språkutveckling. Eleverna ansåg att omgivningen uppmuntrar deras tvåspråkighet vilket leder till att dem även känner en samhörighet med den egna kulturen och modersmålet som i sin tur leder till att elevernas empati och solidaritet för andra människor och kulturer förstärks. Axelsson (1999) menar att när elever med olika erfarenheter och värderingar möts stärks deras förhållningssätt och den egna kulturnormen. Vidare menar Axelsson (1999) att elevernas bakgrunder stärks genom att skolan och samhället bekräftar och värderar deras kunskaper och bakgrunder därmed leder detta att eleverna känner allt mer samhörighet med skolan och samhället i sig. Därmed ökar elevernas empati, solidaritet för andra människor med andra kulturer och minoritetsgrupper.

6.2.1 Förslag till vidare forskning

Studiens syfte för den här uppsatsen har varit att undersöka elever som har ett annat modersmål än svenska, där deras inställning gentemot sin egen tvåspråkighet beskrivs. I och med att tidsramen för den här uppsatsen har varit begränsad till en kortare tid hade studien kunnat utvecklas för ett bredare perspektiv av tvåspråkighet. Området är angelägen och intressant att undersöka utifrån ett elevperspektiv i form av en empirisk underökning som det eftertraktas mycket idag inom det här ämnet. I mån av tid skulle eventuellt en större undersökning av fler antal elever kunna intervjuas för att få en bredare syn på deras inställning gentemot sin tvåspråkighet samt hur omgivningen upplever den. Förmodligen skulle fler faktorer av negativa

och positiva fördelar kunnat belysas fram mer tydligt som skulle ge stor nytta för skolverksamheten för en ökad förståelse för tvåspråkighet. Pedagoger skulle i synnerlighet ha till nytta i sitt yrke att ha kunskap om elevers två och flerspråkiga inställning för att nå till eleverna allt mer i deras utveckling i skolan.

REFERENSLISTA

- Axelsson, Monica (red.) (1999). *Tvåspråkiga barn och skolframgång – mångfalden som resurs*. Stockholm: Rinkeby Språkforskningsinstitut.
- Eliasson, Annika (2006). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.
- Fredriksson, U & Wahlström, P. (1997). *Skola för mångfald eller enfald. Om interkulturell undervisning*. Stockholm: Legus Förlag.
- Gibbons, P. (2006). *Stärk språket, stärk lärandet. Språk och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. Göteborg: Hallgren och Fallgren Studieförlag AB.
- Grosjean, F. (2001). *Life with Two Languages –An Introduction to Bilingualism*. Harvard University Press.
- Grosjean, F. (2010). *Bilingualism – Life and reality*. Harvard College: USA, University Press.
- Lahdenpää, Pirjo. (2004). *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindqvist, G (red.) (1999). *Vygotskij och skolan. Texter ur Lev Vygotskijs Pedagogisk psykologi. kommenterade som historia och aktualitet*. Lund: Lund: Studentlitteratur.
- Linell, P. (1978). *Människans språk. En orientering av språk, tänkande och kommunikation*. Lund: Liber
- Nylén, U (2005). *Att presentera kvalitativa data. Framställningsstrategier för empiriredovisning*. Malmö: Dalake grafiska AB.
- Otterup, T (2005). *Jag känner mig begåvad bara. Om tvåspråkighet och identitetskonstruktioner bland ungdomar i ett multietniskt förortsområde*. Göteborg: Göteborgs Universitet, Institutionen för svenska språket.
- Romaine, Suzanne (1995). *Bilingualism*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd, UK.
- Sandra, R, Schecter. Cummins, J (2003) *Multilingual education in practice. Using diversity as a resource*. Education and Multicultural, Bilingual case studies. Portsmouth: Heinmann.
- Skolverket (2002). *Flera språk - fler möjligheter - utveckling av modersmålsstödet och undervisningen*, rapport till regeringen 15 maj 2002, Stockholm.
- Skutnabb-Kangas, T. (1981). *Tvåspråkighet*. Lund: Liber Läromedel.
- Torpsten, Ann-Christin (2008). *Global citizenship and lingual identity: the ability to perform in different lingual settings*. PhD dissertation. School of education, psychology and sports science, Linneaus University, Kalmar, Sweden.
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in society. The development of higher psychological processes*. London: Harvard University Press
- Hämtat 28 November, från skolverket:
http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.9691!Menu/article/attachment/huvud.pdf

Lpo-94

http://www.skolverket.se/lagar_och_regler/2.3134/2.5007?_xurl=http%3A%2F%2Fwww4.skolverket.se%3A8080%2Fwtpub%2Fws%2Fskolfs%2Fwpubext%2Ffs%2FRecord%3Fk%3D258%26m%3D1

Nationalencyklopedin: www.Ne.se

BILAGA 1

En kort beskrivning av dig själv:

Vad heter du?

Hur gammal är du?

Är du född i Sverige?

Vilken skola går du på?

Ange ditt modersmål?

Intervjufrågor till eleverna

1. Vilket språk talar ni hemma? Med vilka pratar du det språket? Varför väljer du att prata det?
2. När började du prata på ditt modersmål?
3. Kan du berätta hur det är att kunna ett annat språk förutom svenskan i skolan?
4. Har det hjälpt dig i skolan att du kan ett annat språk än svenskan? Hur då?
5. Har du modersmålsundervisning i skolan? Vad tycker du om det? Vad brukar ni göra?
6. Tycker du att det är bra att du har lärt dig ditt modersmål? Vad har varit roligt? Vad har varit tråkigt?
7. Vad tycker du är bra med att kunna två språk? Varför tycker du det?
8. Vad tycker du är dåligt med att kunna två språk? Vad skulle du vilja ändra på?
9. Hur har du lärt dig ditt modersmål? Vad gör du för att lära dig ditt modersmål bättre? Läser du böcker på ditt modersmål? Brukar du sjunga på modersmålet?
10. Identifierar du dig som tvåspråkig? Identifierar andra dig som tvåspråkig?
11. Vilket språk anser du behärskar bäst? Berätta vad du känner när du talar dina olika språk?
12. Tror du att du hade varit annorlunda om du inte varit tvåspråkig?

13. På vilket sätt är de olika språken viktiga för dig?
14. Tror du att du ser på din omgivning på ett annorlunda sätt än en person som är enspråkig?
15. Har du vänner som är tvåspråkiga?
16. Hur tror du att dina vänner/din familj/din lärare ser på din tvåspråkighet?